

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงิน
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Relationship between Internal Control Efficiency and Financial
Report Quality of Educational Institutions under the Office of
Vocational Education Commission in the Northeastern Region

ยุพิน หัสกรรจ¹, ทดมัล แสงสว่าง²

Yupin Hutsagun¹, Tadtamon Sangsawang²,

¹⁻²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹⁻²Faculty of Business Administration, Northeastern University

Email: yupinap12345@gmail.com¹, Email: todtamon_ts@hotmail.com²

Received : September 16, 2024; Revised : February 19, 2025; Accepted : April 13, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้ทำบัญชีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 111 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมภาพรวม และด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล

2. คุณภาพของรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเป็นตัวแทน อันเที่ยงธรรม ด้านความสามารถเปรียบเทียบได้ ด้านความทันเวลา ด้านความสามารถเข้าใจได้ และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ตามลำดับ

3. ประสิทธิภาพการควบคุมภายในโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

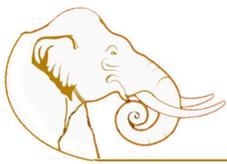
คำสำคัญ : ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน; คุณภาพรายงานทางการเงิน; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

This research aimed to 1) study the efficiency of internal control of educational institutions under the Office of Vocational Education Commission in the Northeastern Region, 2) study the quality of financial report of the Office of Vocational Education Commission in the Northeastern Region, and 3) study the relationship between the efficiency of internal control and the quality of financial reports of the Office of Vocational Education Commission in the Northeastern Region. The sample group consisting of 111 accountants of educational institutions under the Office of Vocational Education Commission in the Northeastern Region, who were selected by simple random sampling, and using a questionnaire to collected data. Basic statistics use to analyzed data including percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The results of the research found that

1. the efficiency of internal control of educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission, Northeastern Region overall was at the highest level. When considering each aspect, from most to least, they are: Overall control environment, Information and Communication, and at a high level, from most to least, they are: Risk assessment, Control activities, and Monitoring and evaluation.

2. The quality of financial reports of educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission, Northeastern Region overall was at the highest level. When considering each aspect, from most to least, the five aspects are at the highest level:

relevance to decision-making, fair representation, comparability, timeliness, understandability, and one aspect at the highest level: verifiability, respectively.

3. The efficiency of overall internal control was related in the same direction to the quality of financial reports of educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission, Northeastern Region, with statistical significance at the .01 level.

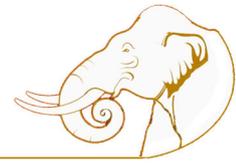
Keywords : Internal Control Efficiency; Financial Report Quality; The Office of Vocational Education Commission in the Northeastern Region

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นหน่วยงานหลัก หนึ่งในสี่หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ มีพันธกิจในการผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะสูงตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566) ภายใต้แนวคิด “ประเทศไทยมั่นคง ร่ำรวย ด้วยมืออาชีพ” ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดรัฐบาล จำนวน 433 แห่ง โดยเป็นสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 119 แห่ง สถานศึกษาอาชีวศึกษาแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย 27 งาน มีหน้าที่บริหารจัดการอาชีวศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุภารกิจของสถานศึกษา (ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาฯ, 2552)

การที่สถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมาย พันธกิจ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในโลกยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงดังเช่นปัจจุบัน ต้องมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันต่อเวลา มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดประสิทธิผล ปัจจัยหนึ่งที่สามารถช่วยให้สถานศึกษาดำเนินการดังกล่าวได้คือการสร้างระบบการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหาร ระบบการควบคุมภายในที่ดีจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ป้องกันช่องโหว่สำหรับการทุจริต และป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ แนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและนำมาปรับใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลอย่างแพร่หลาย คือ การสร้างระบบการควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดของคณะกรรมการสถาบันวิชาชีพ 5 สถาบัน (COSO: Committee of Sponsoring of the Tread way Commission) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล (จิณห์ระพีร์ พุ่มสงวน, 2566) ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมา ล้วนแล้วแต่สัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงิน ระบบการควบคุมภายในที่ดีทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและสามารถส่งผลกระทบต่อการทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

การบริหารองค์กรของสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย 27 งาน ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาฯ (2552) หนึ่งในงานสำคัญ คือ งานบัญชี ซึ่งงานหนึ่ง

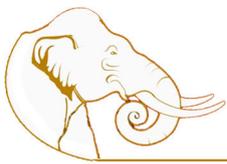

ในฝ่ายบริหารทรัพยากร มีหน้าที่จัดทำเอกสารหลักฐาน บันทึกรายการบัญชี ปรับปรุงบัญชี ปิดบัญชีของสถานศึกษา จัดทำรายงานงบการเงินและบัญชีเพื่อจัดส่งส่วนราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกำหนดเวลา ควบคุมการเบิกจ่ายเงินตามประเภทเงินให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติการประจำปี ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นต้องนำเสนอข้อมูลทางการเงินของสถานศึกษาอย่างมีแบบแผน แสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน กระแสเงินสดและรายการอื่น ๆ ของสถานศึกษา เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา รายงานทางการเงินที่มีคุณภาพสามารถแสดงให้เห็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา (ประกาศกระทรวงการคลังฯ, 2564)

การดำเนินงานด้านการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อย มีระบบควบคุมภายในที่ดีและมีการรายงานทางการเงินตามระบบการดำเนินงานที่ได้ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีขาดการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทำให้ขาดข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนถึงผลการดำเนินงานด้านการควบคุมภายในและการจัดทำรายงานทางการเงิน แม้ว่างานโดยภาพรวมจะถูกมองว่าทำงานได้อย่างราบรื่น เรียบร้อย แต่การขาดการตรวจสอบ ประเมิน และสะท้อนผลการทำงาน เป็นปัญหาหนึ่ง ที่ส่งผลให้งานขาดการพัฒนา และอาจเกิดปัญหามากขึ้น เมื่อไม่ได้มีการตรวจสอบการทำงานที่เป็นข้อบกพร่อง อาจทำให้เกิดผลเสียหายที่มากเกินไปจนความรับผิดชอบ หรือส่งผลกระทบต่อการทำงานในระยะยาว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน และคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด รวมถึงตรวจสอบความสัมพันธ์ของการควบคุมภายในและรายงานทางการเงิน โดยผลการศึกษานี้จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการควบคุมภายในและการรายงานทางการเงิน ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนางานและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการบริหารองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการควบคุมภายในของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาคุณภาพรายงานทางการเงินของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การทบทวนวรรณกรรม

1. ภาระหน้าที่ของงานบัญชีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดหน้าที่และการบริหารงานภายในของสถานศึกษาในสังกัด โดยแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย (ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาฯ, 2552) คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ประกอบด้วย งานบริหารงานทั่วไป งานบุคลากร งานการเงินงานการบัญชี งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานทะเบียน และงานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ประกอบด้วย งานวางแผนและงบประมาณงานศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ งานความร่วมมืองานวิจัย พัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ งานประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา งานส่งเสริมผลิตรายการค้าและประกอบธุรกิจ งานฟาร์มและโรงงาน (เฉพาะสถานศึกษาที่เปิดสอน) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ประกอบด้วย งานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา งานครูที่ปรึกษา งานปกครอง งานแนะแนวอาชีพ และการจัดหางาน งานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา งานโครงการพิเศษและการบริการชุมชน และฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย แผนกวิชา งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิทยบริการและห้องสมุด งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี งานสื่อการเรียนการสอนและงานอาชีวศึกษาบัณฑิต

2. หน้าที่ของงานบัญชีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา งานบัญชีเป็นงานหนึ่งในฝ่ายบริหารทรัพยากร มีภาระหน้าที่ คือ จัดทำเอกสารหลักฐาน บันทึกรายการบัญชี ปรับปรุงบัญชี การปิดบัญชีของสถานศึกษา ตามระบบบัญชีและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดทำรายงานงบการเงินและบัญชี เพื่อจัดส่งส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในกำหนด เวลาตามระเบียบ ควบคุมการเบิกจ่ายเงินตามประเภทเงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี ให้คำปรึกษา ชี้แจง และอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ เก็บรักษาเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ไว้เพื่อการตรวจสอบและดำเนินการทำลายเอกสารตามระเบียบ ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทุกระดับ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพการควบคุมภายใน มีความจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากการที่สภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ในโลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาส่งผลให้องค์กรต้องปรับกระบวนการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การดำเนินงานขององค์กรมีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถกำกับดูแลบริหารงานได้อย่างทั่วถึง

ระบบการควบคุมภายในจึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารทุกระดับ เพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานขององค์กร

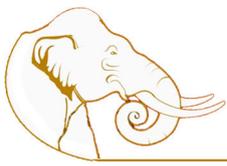
การควบคุมภายในเป็นกระบวนการที่บุคลากรภายในองค์กรทุกคนต้องร่วมกันวิเคราะห์วางแผนการดำเนินงาน และร่วมมือกันปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ได้จำกัดเฉพาะในการปฏิบัติงานบัญชีและการเงินเท่านั้น แต่ครอบคลุมไปถึงการควบคุมภายในด้านการบริหารด้านการปฏิบัติงานในทุกภาคส่วนขององค์กร การควบคุมภายใน เป็นส่วนประกอบที่แทรกหรือแฝงอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติ การควบคุมภายในไม่ใช่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง และไม่ใช่ผลสุดท้ายของการกระทำ แต่เป็นกระบวนการ (Process) ที่ต่อเนื่องและแทรกหรือแฝงอยู่ (Built in) ในการปฏิบัติงานตามปกติของหน่วยงาน ฝ่ายบริหารควรนำการควบคุมภายในมาใช้ โดยมีการรวมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการบริหารงาน ซึ่งได้แก่ การวางแผน (Planning) การดำเนินการ (Executing) และการติดตามผล (Monitoring) (กริษฐ์ชาห์ ชดช้อย และอาทิตย์ สุขเสน, 2563; สุขาวรีย์ หมิ่นตาบุตร, 2563; กรมบัญชีกลาง, 2561)

สรุปได้ว่า การควบคุมภายในเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงาน การบริหารจัดการนั้น ๆ จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการควบคุมภายในนั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นส่วนประกอบของการปฏิบัติงานปกติ การควบคุมภายในจะเกิดขึ้นได้โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในหน่วยงาน

4. แนวคิดเกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน

รายงานการเงิน เป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินที่สำคัญของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรในการใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร นักลงทุน พนักงาน หรือผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่บ่งบอกงบการเงินสำหรับใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดคะเนผล และตัดสินใจวางแผนบริหารงานให้กิจการประสบความสำเร็จได้ ข้อมูลในรายงานทางการเงินต้องเชื่อถือได้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลที่เชื่อถือได้ต้องไม่มีความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและความลำเอียง (สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล และพิเชษฐ์ โสภภาพงษ์, 2563; ญัฐชนน นานิรัตติกัย, 2562) สรุปได้ว่า รายงานทางการเงิน คือ งบการเงินที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด รวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงิน และข้อมูลอื่น ๆ ที่สำคัญของธุรกิจ เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต่อผู้ใช้งบการเงิน อย่างถูกต้อง ทันเวลา เชื่อถือได้และเข้าใจได้

รายงานทางการเงินมิได้หมายถึงเฉพาะงบการเงินเท่านั้น แต่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจของกิจการนั้น ๆ ความสำคัญของรายงานทางการเงิน จึงเน้นไปที่งบการเงิน ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนถึงภาพลักษณ์ ฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของกิจการ กระแสเงินสดรับและจ่ายของกิจการ ซึ่งผู้ใช้รายงานทางการเงินต้องใช้วิจารณญาณในการประเมินข้อมูลที่ได้สำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้ใช้งบการเงินมีหลากหลายกลุ่มและมีความ

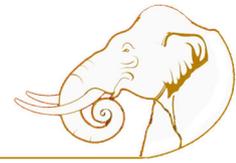

ต้องการแตกต่างกันออกไป จึงเป็นหน้าที่ของผู้จัดทำงบการเงินที่ต้องจัดทำรายงานให้สนองตอบความต้องการของผู้ใช้ให้ได้มาก โดยทั่วไปงบการเงินต้องแสดงให้เห็นถึงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เพียงพอต่อการนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจ โดยประเภทของรายงานทางการเงินตามมาตราฐานการบัญชีฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2566) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน ได้กำหนด องค์ประกอบของงบการเงินฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2567) 1) งบฐานะทางการเงิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลา 2) งบกำไรขาดทุน และกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับรอบระยะเวลา 3) งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับรอบระยะเวลา 4) งบกระแสเงินสดสำหรับรอบระยะเวลา 5) หมายเหตุประกอบงบการเงิน 6) งบแสดงฐานะการเงิน

คุณภาพรายงานทางการเงิน

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2558) แยกการพิจารณาคุณภาพรายงานทางการเงิน ออกเป็น 6 ด้าน คือ **ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ** หมายถึง ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ทำให้ผู้ใช้บางรายตัดสินใจเลือกที่จะไม่ใช้ประโยชน์จากข้อมูล หรือได้รับทราบข้อมูลจากแหล่งอื่นแล้ว ข้อมูลทางการเงินทำให้การตัดสินใจแตกต่างกันได้ถ้าข้อมูลมีคุณค่าทาง การพยากรณ์ หรือคุณค่าทางการยืนยัน หรือทั้ง 2 ลักษณะ คุณค่าทางการพยากรณ์ หมายถึง ข้อมูลนั้นสามารถใช้เป็นข้อมูลนำเข้าสู่กระบวนการที่ผู้ใช้เข้าไปใช้ในการพยากรณ์ผลลัพธ์ในอนาคต ส่วนคุณค่าทางการยืนยันหมายถึง ข้อมูลนั้นให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการยืนยันหรือการเปลี่ยนแปลงการประเมินในอดีต คุณค่าทั้งสองของข้อมูลทางการเงินมีความสัมพันธ์กัน ข้อมูลที่มีคุณค่าทางการพยากรณ์มักมีคุณค่าทางการยืนยันด้วย เช่น ข้อมูลรายได้สำหรับปีปัจจุบันซึ่งสามารถใช้เป็นเกณฑ์สำหรับพยากรณ์รายได้ในปีต่อไป และยังสามารถเปรียบเทียบกับข้อมูลรายได้สำหรับปีปัจจุบันจากการพยากรณ์ที่ทำตั้งแต่ปีที่ผ่านมาได้ด้วย ผลของการเปรียบเทียบดังกล่าวสามารถช่วยผู้ใช้แก้ไขและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในการพยากรณ์ในอดีต

ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม รายงานทางการเงินเป็นตัวแทนปรากฏการณ์เชิงเศรษฐกิจในรูปแบบของข้อความและตัวเลข ข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ต้องไม่เป็นเพียงตัวแทนปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ แต่ต้องเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของปรากฏการณ์ที่ข้อมูลนั้นนำเสนอด้วย ในการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมอย่างสมบูรณ์ควรมี 3 ลักษณะคือ ความครบถ้วน (Completeness) ความเป็นกลาง (Neutrality) และ ปราศจากข้อผิดพลาด **ความสามารถเปรียบเทียบได้** หมายถึง ลักษณะเชิงคุณภาพที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถระบุเข้าใจถึงความเหมือนและความแตกต่างของรายการต่าง ๆ ความสามารถเปรียบเทียบได้ไม่ เหมือนลักษณะ เชิงคุณภาพอื่น คือไม่สัมพันธ์กับรายการเดียว การเปรียบเทียบต้องมีอย่างน้อย 2 รายการ แม้ความสม่ำเสมอจะสัมพันธ์กับความสามารถเปรียบเทียบได้ แต่ไม่เหมือนกัน ความสม่ำเสมอหมายถึงการใช้วิธีเดียวกันกับรายการเดียวกัน ไม่ว่าจะจากรอบระยะเวลาสู่รอบระยะเวลาภายในกิจการที่เสนอรายงานแห่งหนึ่งหรือในรอบระยะเวลาใดรอบระยะเวลาหนึ่ง ระหว่างกิจการหลายแห่ง ความสามารถเปรียบเทียบได้เป็นเป้าหมาย ความสม่ำเสมอช่วยให้บรรลุเป้าหมายนั้น ความสามารถเปรียบเทียบได้ของข้อมูลทางการเงินไม่ได้เพิ่มขึ้นด้วยการทำให้สิ่งที่ไม่เหมือนกันดูเหมือนกัน

หรือการทำให้สิ่งที่เหมือนกันดูแตกต่างกัน การตัดสินใจของผู้ใช้เกี่ยวข้องกับการเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ เช่น การขายหรือถือเงินลงทุนหรือการลงทุนในกิจการแห่งหนึ่งหรืออีกแห่ง ดังนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการที่เสนอรายงานจะมีประโยชน์มากขึ้นหากข้อมูลนั้นสามารถ เปรียบเทียบได้กับข้อมูลที่คล้ายกันเกี่ยวกับกิจการอื่นและสามารถเปรียบเทียบได้กับข้อมูลที่คล้ายกันเกี่ยวกับกิจการเดียวกันนั้นสำหรับรอบระยะเวลาอื่น **ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้** หมายถึง ความสามารถที่ช่วยให้ความเชื่อมั่นกับผู้ใช้งานข้อมูลที่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของปรากฏการณ์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการนำเสนอ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้หมายความว่า ผู้สังเกตการณ์รายต่าง ๆ ที่มีความรอบรู้ และมีความเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ได้ข้อสรุปที่ตรงกัน แต่อาจจะไม่จำเป็นต้องเป็นข้อตกลงอย่างสมบูรณ์ว่า ภาพนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นประมาณการ ณ จุดเดียว จำนวนเงินที่เป็นไปได้ซึ่งแสดงเป็นช่วงและความน่าจะเป็นที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลที่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้เช่นกัน **ความทันเวลา** หมายถึง การมีข้อมูลพร้อมให้ผู้ตัดสินใจทันเวลาที่ข้อมูลสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยทั่วไปข้อมูลที่ย้อนอดีตนานขึ้นข้อมูลยังมีประโยชน์น้อยลง แต่ข้อมูล บางอย่างอาจยังทันเวลาไปเป็นระยะเวลานานหลังสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ด้วยเหตุผล เช่น ผู้ใช้บางรายอาจจำเป็นต้องระบุและประเมินแนวโน้มต่าง ๆ **ความสามารถเข้าใจได้** หมายถึง การจัดประเภท การกำหนดลักษณะ และการนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจน กระชับทำให้ข้อมูลนั้นสามารถเข้าใจได้ ปรากฏการณ์บางอย่างโดยลักษณะนั้นมีความซับซ้อนและไม่สามารถทำให้ง่ายต่อความเข้าใจ การไม่รวมข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์นั้นในรายงานทางการเงินอาจทำให้ข้อมูลในรายงานทางการเงินง่ายต่อความเข้าใจ แต่รายงานทางการเงินนั้นจะไม่สมบูรณ์และอาจเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดได้

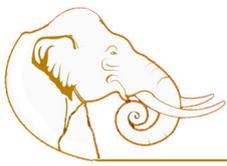
สรุปได้ว่า รายงานทางการเงินเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร เนื่องจากผู้บริหารต้องใช้รายงานทางการเงินเพื่อติดตามสถานการณ์ขององค์กร สถานะทางการเงินขององค์กร ใช้วางแผนบริหารงบประมาณ และประกอบการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ซึ่งสำคัญเกี่ยวกับการใช้งบประมาณขององค์กร รายงานทางการเงินจะต้องมีความชัดเจน เที่ยงตรง และมีคุณภาพ จึงจะส่งผลต่อการบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กรในเรื่องทางงบประมาณ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชี ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 119 สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567) สถานศึกษาละ 1 คน รวม 119 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 92 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (GredisGoods, 2017) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนป้องกันความไม่สมบูรณ์ของการเก็บข้อมูล 20% เท่ากับ 19 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งหมด จำนวน 111 คน เมื่อทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดทำสลากรายชื่อสถานศึกษา 119 แห่ง และจับสลากออก 8 แห่ง เพื่อให้คงเหลือสถานศึกษาที่ใช้เก็บข้อมูล 111 แห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวนรวม 22 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวนรวม 18 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

และกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.51 - 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่า แบบสอบถามแต่ละข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.67–1.00 และผลการทดลองใช้แบบสอบถาม พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.75

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือราชการตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียนผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2 จัดทำเอกสารคำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม พร้อมแนบ QR Code เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์

3.3 จัดส่งหนังสือราชการ พร้อมเอกสารแนบไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลออนไลน์ โดยระบุให้ผู้ตอบแบบสอบถามสแกน QR Code และตอบแบบสอบถามส่งข้อมูลได้ทันที โดยไม่ต้องจัดส่งเป็นเอกสาร

3.4 ผู้วิจัยตรวจสอบผลการตอบแบบสอบถามแบบ real time และติดตามผลการตอบแบบสอบถาม จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 111 คน ใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน เมษายน-กรกฎาคม 2567

4. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดการกระทำกับข้อมูล

4.1.1 เมื่อได้ข้อมูลผลการตอบแบบสอบถามครบแล้ว ทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์

4.1.2 ประสานงานไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ตอบข้อมูลไม่ครบถ้วน เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมและบันทึกข้อมูลให้สมบูรณ์

4.1.3 จัดเตรียมข้อมูลให้มีความพร้อมเพื่อนำไปบันทึกลงในโปรแกรมเพื่อการคำนวณทางสถิติต่อไป

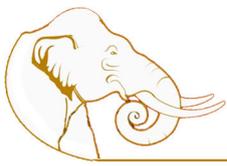
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ และร้อยละ

4.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

4.2.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในรายด้าน กับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษา โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมภาพรวม และด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล

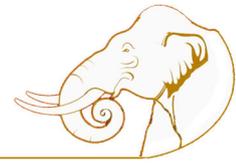
2. คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ด้านความสามารถเปรียบเทียบได้ ด้านความทันเวลา ด้านความสามารถเข้าใจได้ และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ปรากฏดังในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน	คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษา		
	ค่าความสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	0.480**	0.0000	ปานกลาง
ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.335**	0.0003	ต่ำ
ด้านกิจกรรมการควบคุม	0.379**	0.0000	ต่ำ
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.332**	0.0000	ต่ำ
ด้านการติดตามและประเมินผล	0.417**	0.0000	ปานกลาง
รวม	0.583**	0.0000	ปานกลาง

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

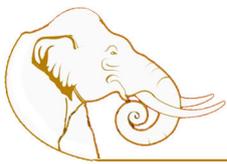

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในโดยรวม มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยรวมเท่ากับ 0.583 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันระดับปานกลาง หมายความว่าเมื่อการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพดีขึ้นในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมภาพรวม และด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่ง ดำเนินการตามนโยบายหลักของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา มีการจัดวางโครงสร้างองค์กรอย่างเหมาะสม มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้สามารถบริหารระบบการควบคุมภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง และมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ซึ่งเป็นการวางรากฐานเพื่อระบบการควบคุมภายในที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับการควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO ซึ่ง จินห์ระพีร์ พุ่มสงวน (2566) ได้นำเสนอเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการควบคุมไว้ว่า สภาพแวดล้อมของการควบคุมเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและบรรยากาศของการควบคุมภายใน ซึ่งปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยที่นำมาพิจารณารวมกันส่งผลให้เกิดความมีประสิทธิภาพของมาตรการหรือวิธีการควบคุมในองค์กร หรือทำให้มาตรการและวิธีการควบคุมที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงความจำเป็นของระบบการควบคุมภายในและเน้นการสร้างบรรยากาศโดยผู้บริหารระดับสูงเพื่อให้คนขององค์กรเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบ ดังนั้น สภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีจะช่วยให้บุคลากรเข้าใจถึงความจำเป็นและความสำคัญของการควบคุมภายใน สำหรับประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อใช้ในการรายงานข้อมูลเพื่อการบริหารที่เป็นปัจจุบัน คือ ระบบ ศธ.02 ออนไลน์ ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศที่ให้บริการข้อมูลอย่างครบถ้วน

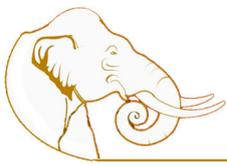
สำหรับผู้บริหาร ครู บุคลากร เจ้าหน้าที่ นักเรียนนักศึกษา และผู้ประกอบการ เป็นระบบสารสนเทศที่มีความปลอดภัยสูง มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมีความน่าเชื่อถือและ ให้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกทุกที่ทุกเวลา จึงทำให้มีผลการตอบแบบสอบถามในด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีประสิทธิภาพมากที่สุดอีกด้านหนึ่ง สอดคล้องกับ จิณห์ระพีร์ พุ่มสงวน (2566) ได้นำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร (Information and Communication) ไว้ว่า การสื่อสารและสารสนเทศถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการควบคุมภายในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร และข้อมูลสารสนเทศที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ 1) ความเหมาะสมกับการใช้ 2) ความถูกต้องสมบูรณ์ 3) ความเป็นปัจจุบัน และ 4) สะดวกในการเข้าถึง ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จณัญญา ไหมนทีกุล (2561) ได้ศึกษาระบบควบคุมภายใน ด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีระบบควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีที่ดีที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระบบควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีดีที่สุดในทุกด้าน รวมถึงด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม และด้านระบบสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับดีที่สุดในทุกด้าน

2. คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน คือ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ด้านความสามารถเปรียบเทียบได้ ด้านความทันเวลา ด้านความสามารถเข้าใจได้ และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดทำรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการรายงานข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนให้ประกอบการตัดสินใจด้านการบริหารองค์กรได้อย่างถูกต้อง มีรูปแบบการรายงานผลที่ชัดเจน เข้าใจง่ายและครอบคลุมข้อมูลทุกมิติ มีการรายงานข้อมูลที่รวดเร็ว แม่นยำ สอดคล้องกับสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2558) ซึ่งได้แยกการพิจารณาคุณภาพรายงานทางการเงินไว้ 6 ด้าน คือ 1) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ 2) ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม 3) ความสามารถเปรียบเทียบได้ 4) ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ 5) ความทันเวลา และ 6) ความสามารถเข้าใจได้ และสอดคล้องกับ หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ที่ได้นำเสนอลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ ต่อผู้ใช้งบการเงินซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจได้ ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันที ที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลของงบการเงิน ที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นข้อมูลที่ไม่มีความผิดพลาดที่มิมีนัยยะสำคัญ และต้องเป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม หมายถึงข้อมูลที่ไม่มีความลำเอียง และสามารถกำหนดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ และการเปรียบเทียบกันได้ ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงิน ของหน่วยงานในรอบระยะเวลาต่างกันเพื่อคาดคะเนแนวโน้มของฐานะทางการเงิน

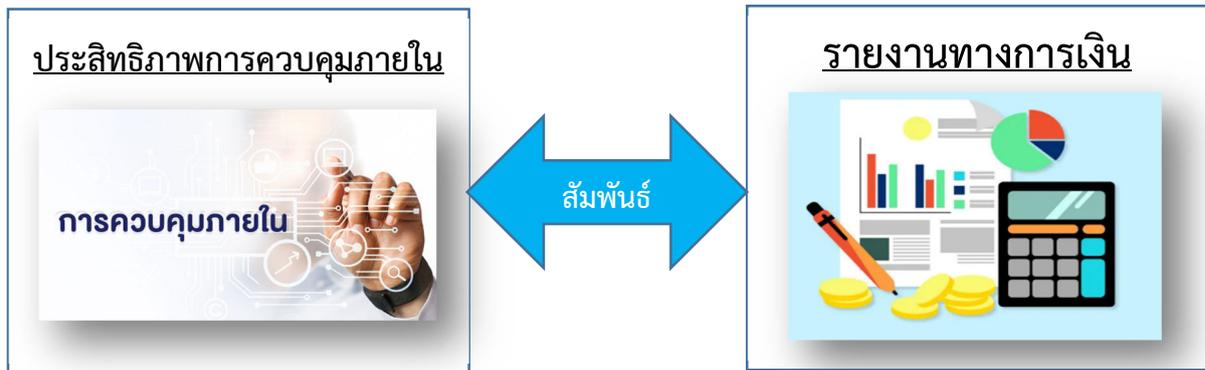
และผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นและยังสามารถเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานได้อีกด้วย และสอดคล้องกับ Ajaio & Oluwadamilola (2020) ที่ได้อธิบายไว้ว่า คุณภาพรายงานทางการเงินเป็นลักษณะของข้อมูลทางการเงินที่ที่มีความเข้าใจได้มีความเชื่อถือได้มีความครบถ้วน มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และมีความทันเวลา โดยวัตถุประสงค์หลักของการรายงานทางการเงินเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารและจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ของหน่วยงานได้อย่างเพียงพอและคุ้มค่า และมีการให้ข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินทุกฝ่ายให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการนำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในโดยรวม มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยรวมเท่ากับ 0.583 แสดงถึงตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันระดับปานกลาง หมายความว่าเมื่อการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพดีขึ้นในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตรลดา สีหามาศย์ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงประสิทธิภาพการควบคุมภายใน และส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานมีการตระหนักและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้รายงานทางการเงินของหน่วยงานมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จในอนาคตต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนศักดิ์ กุศลสร้าง และพรทิศา แสงเขียว (2565) ได้ศึกษาปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีและผลการดำเนินงานขององค์กรในภาคตะวันตกของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีและผลการดำเนินงานขององค์กรในภาคตะวันตกของประเทศไทยมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แพรวารี จุมด้วง (2560) ได้ศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสารและด้านการติดตามและประเมินผล มีผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการควบคุมภายในกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพประกอบ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

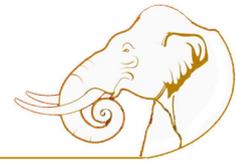
สรุป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน หมายความว่าเมื่อการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน เพื่อให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีสำหรับใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และใช้ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องต่อไป

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรคำนึงถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน โดยจัดทำข้อกำหนดในการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร และดำเนินการให้มีการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ความสำคัญระหว่างผลการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมในด้านการควบคุมภายใน ให้กับบุคลากรอย่างทั่วถึงทุกระดับ โดยเฉพาะบุคลากรในการปฏิบัติงานบัญชีของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาต่อไป

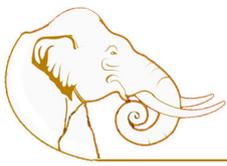
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการรายงานทางการเงินของสถานศึกษา เช่น ความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของนักบัญชี เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานบัญชีให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยในด้านการควบคุมภายในที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการรายงานทางการเงินของสถานศึกษา ภาคเอกชน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2561). *ระบบควบคุมภายในภาคราชการ*. (ออนไลน์). <https://www.cgd.go.th/internet/internet/สพต-ระเบียบ.html>.
- จัญญญา ไหม่นทีกุล. (2561). *การพัฒนาระบบควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จิณห์ระพีร์ พุ่มสงวน. (2566). *การควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO*. (ออนไลน์). https://www.rama.mahidol.ac.th/risk_mgt/th/article/03092016-0912.
- จิตรลดา สีหามาตย์. (2561). *ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐชนน นารีติศย์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะของวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนศักดิ์ กุศลสร้าง และพรทิศา แสงเขียว. (2565). ปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีและผลการดำเนินงานขององค์กรในภาคตะวันตกของประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 7(11), 195-211.
- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567. (20 เมษายน 2564). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 64 ง. 17-18.

- แพรววารี จุ่มด้วง. (2560). *ผลกระทบประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ภริศท์ซาร์ก ชดช้อย และอาทิตย์ สุจแสน. (2563). *รายงานการวิจัยระบบการควบคุมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย*. วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (พื้นที่ขอนแก่น).
- ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). *ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). *คู่มืออธิบายกรอบแนวคิดสำหรับรายงานทางการเงิน*. สืบค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 2566. (ออนไลน์). <https://www.tfac.or.th/upload/9414/lhJcrKfW69.pdf>.
- . (2567). *มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ปรับปรุงปี 2566*. (ออนไลน์). <https://acprostd.tfac.or.th/standard/88/ฉบับปรับปรุงปี-2566--ปัจจุบัน>.
- สิริพรรณ โภมรัตน์มงคล และพิเชษฐ์ โสภางษ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ รัฐวิสาหกิจไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 26(2), 46-60.
- สุชาวรีย์ หมั่นตาบุตร. (2563). *การศึกษาองค์ประกอบของการควบคุมภายใน: กรณีศึกษาสำนักงานสรรพากร ภาค 1-3 กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566). *วิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. (ออนไลน์). <https://www.vec.go.th>.
- . (2567). *สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐบาล*. (ออนไลน์). <https://www.vec.go.th>.
- หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *คู่มือระบบการบัญชีส่วนราชการเกณฑ์คงค้างของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หลักการบันทึกรายการบัญชี (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- Ajao, O.S. & Oluwadamilola, A.O. (2020). Internal Control Systems and Quality of Financial Reporting in Insurance Industry in Nigeria. *Journal of Finance and Accounting*, 8(5), 218-226.
- GreedisGoods. (2017). *สูตร Taro Yamane สำหรับ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง*. (ออนไลน์). <https://greedisgoods.com/taro-yamane/>.